

دستنامه آموزش از راه دور

با تاکید بر علوم کتابداری و اطلاع رسانی

تألیف و ترجمه

سعیده ولی زاده حقّی

جواد ولی زاده حقّی

انتشارات «بازش»

۱۳۸۵

انتشارات دبیزش ۴۴ علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی ۱۹

LC	ولی‌زاده حقی، سعیده، ۱۳۵۸ -
۵۸۰۸	دستنامه آموزش از راه دور یا تأکید بر علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی /
الف /	تألیف و ترجمه سعیده ولی‌زاده حقی، جواد ولی‌زاده حقی. - تهران: دبیزش: تالیا، ۱۳۸۵.
۸۳۷	۱۳۸۵
۱۳۸۵	۱۲۲ ص. - (انتشارات دبیزش ۴۴. علوم کتابداری و اطلاع‌رسانی: ۱۹)
	ISBN 964-7712-34-0 ریال ۱۲۰۰۰
	A Handbook on Distance Education, with: special reference to library and information science
	ص.ع. به انگلیسی
	واژه‌نامه
	کتابنامه: ص. ۱۱۹ - ۱۲۲.
	۱. آموزش از راه دور - ایران. ۲. کتابداری - آموزش برنامه‌ای. ۳. اطلاع‌رسانی - آموزش برنامه‌ای. الف. ولی‌زاده حقی، جواد. ۱۳۴۹ - ب. عنوان، ج. فروست.
	۲۷۸/۱۷۵۰۹۵۵
	LC ۵۸۰۸/الف ۸۳۷ ۱۳۸۵
	کتابخانه ملی ایران
	۸۵-۲۴۲۸

ISBN: 964-7712-34-0

شابک ۹۶۴-۷۷۱۲-۳۴-۰

عنوان: دستنامه آموزش از راه دور یا تأکید بر رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی

ترجمه و تألیف: سعیده ولی‌زاده حقی - جواد ولی‌زاده حقی

ویراستار فنی: ابوالفضل هاشمی

حروفچینی رایانه‌ای: مریم محمدزاده

طراح جلد: راحله یوسفی‌نیا

ناشر: انتشارات دبیزش - نشر تالیا

چاپخانه: آدین

لیتوگرافی: دریا

نوبت چاپ: اول، ۱۳۸۵

شمارگان: ۲۰۰۰ نسخه

قیمت: ۱۲۰۰۰ ریال

مراکز پخش: شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات کتابداری چاپار - ۸۸۸۹۹۶۸۰

شرکت اطلاع‌رسانی کتابدار ۸۸۹۷۹۵۶۱

■ حق چاپ برای انتشارات دبیزش محفوظ است.

فهرست مندرجات

مقدمه	۹
-------------	---

فصل اول

مقدمه	۱۱
-------------	----

۱-۱. منشاء لغت «آموزش»	۱۲
------------------------------	----

۱-۲. اهداف آموزش	۱۳
------------------------	----

۱-۳. انواع آموزش	۱۳
------------------------	----

۱-۴. تفاوت بین آموزش رسمی و آموزش غیررسمی	۱۵
---	----

۱-۵. آموزش مکاتبه‌ای، آموزش از راه دور و آموزش آزاد ...	۱۶
---	----

فصل دوم

آموزش از راه دور	۲۱
------------------------	----

۲-۱. مفهوم آموزش از راه دور	۲۲
-----------------------------------	----

۲-۲. تعاریف	۲۳
-------------------	----

۲-۳. ویژگی‌های آموزش از راه دور	۲۳
---------------------------------------	----

۲-۴. محدوده آموزش از راه دور	۲۴
------------------------------------	----

۲-۵. تاریخچه و توسعه آموزش از راه دور	۲۶
---	----

۲-۶. ساختار نظام آموزش از راه دور	۳۰
---	----

۲-۷.	الگوی ارزشیابی آموزش از راه دور	۳۳
۲-۸.	مؤسسات آموزش از راه دور خودمختار	۳۵
۲-۹.	نوع دروس ارائه شده توسط دانشگاه باز و مؤسسات	
۳۶	مکاتبه‌ای	
۲-۱۰.	خدمات ارائه شده توسط مؤسسات باز و مکاتبه‌ای	۳۷
۲-۱۱.	شرایط پذیرش	۳۸
۲-۱۲.	مواد درسی	۳۹
۲-۱۳.	تکالیف درسی	۴۰
۲-۱۴.	مشاوران	۴۱
۲-۱۵.	مشاوره	۴۲
۲-۱۶.	امکانات کتابخانه‌ای	۴۲
۲-۱۷.	نقش کتابخانه‌های دانشگاهی، تخصصی و عمومی	۴۴
۲-۱۸.	مراکز مطالعه	۴۵
۲-۱۹.	خدمات حمایتی از دانشجو	۴۶
۲-۲۰.	حضور	۴۶

فصل سوم

آموزش علم کتابداری و اطلاع‌رسانی از طریق آموزش از راه دور	۴۷
۳-۱. اهداف	۴۸
۳-۲. بررسی اجمالی آموزش کتابداری و اطلاع‌رسانی از طریق	
آموزش از راه دور	۴۹
۳-۳. آموزش علم کتابداری و اطلاع‌رسانی از طریق آموزش از راه	
دور در هند	۵۲

۳-۴. وضعیت فعلی علم کتابداری و اطلاع‌رسانی از طریق آموزش از راه دور.....	۵۳
۳-۵. سامان‌دهی برنامه‌های مربوط به آموزش رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی.....	۵۴
۳-۶. طراحی مواد درسی.....	۶۴
۳-۷. مواد درسی دوره آموزشی.....	۶۵
۳-۸. معیارها و ملاک‌ها.....	۶۵
۳-۹. معیار پذیرش.....	۶۶
۳-۱۰. روش‌های تدریس.....	۶۶
۳-۱۱. ساعات تدریس.....	۶۶

فصل چهارم

استفاده از وسایل ارتباط جمعی و چندرسانه‌ای در آموزش

از راه دور.....	۶۹
۴-۱. مفهوم واژه چندرسانه‌ای.....	۷۰
۴-۲. نیاز به چندرسانه‌ای‌ها.....	۷۰
۴-۳. مزایای چندرسانه‌ای‌ها.....	۷۱
۴-۴. انواع چندرسانه‌ای‌ها.....	۷۱
۴-۵. اجزاء ابزارهای چندرسانه‌ای.....	۷۷
۴-۶. نقش ابزارهای چندرسانه‌ای در آموزش از راه دور.....	۷۸
۴-۷. ابزارهای تدریس در آموزش رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی از راه دور.....	۷۸
۴-۸. کاربرد چندرسانه‌ای‌ها در آموزش کتابداری از راه دور.....	۷۹

فصل پنجم

آموزش از راه دور در ایران.....	۸۱
آموزش عالی در ایران.....	۸۲
شکل‌گیری آموزش از راه دور در ایران.....	۸۲
ارزشیابی.....	۹۰

فصل ششم

نتیجه.....	۹۱
------------	----

ضمیمه ۱

راهنمای آموزشی دانشگاه پیام نور.....	۹۷
واژه‌ها و اصطلاحات.....	۱۱۵
منابع و مآخذ.....	۱۱۹

نیاز روزافزون به گسترش آموزش در جوامع برای ایجاد موقعیت‌های یادگیری در سطوح مختلف برای افرادی که به دلایل مختلف امکان دستیابی به آموزش را نداشته‌اند عامل اساسی در ایجاد نظام آموزشی از راه دور گردید. شکل اولیه آموزش از راه دور به صورت مکاتبه‌ای شروع شد. مؤسسه آموزش مکاتبه‌ای روسیه (۱۸۵۰)، مؤسسه Taussanit and Langensehdt در برلین (۱۸۵۶) و مؤسسه لیبر هرمودز^(۱) در سوئد (۱۸۹۸) جزو پیشگامان آموزش مکاتبه‌ای بودند. در نیوزیلند در سال ۱۹۳۷ برای اولین بار از رادیو برای آموزش از راه دور استفاده شد. در پایان جنگ جهانی دوم با استفاده روزافزون از تلفن و رادیو، آموزش از راه دور وارد دومین مرحله تکاملی خود شد. آموزش رادیویی مخصوصاً برای ساکنان مناطق روستایی مکمل آموزش مکاتبه‌ای و شیوه کمک آموزشی محسوب می‌شد. در سال ۱۹۵۶ کالج شیکاگو از برنامه‌های تلویزیونی برای آموزش استفاده کرد.

قابلیت‌های موجود در نظام آموزش از راه دور مسئولین نظام آموزش عالی بعضی از کشورها را بر آن داشت تا برای جوابگویی به نیازهای جامعه و افراد مشتاق تحصیل در سطوح آموزش عالی از نظام آموزش از راه دور بهره گیرند. در سال ۱۹۶۹ برای اولین بار مقدمات ایجاد دانشگاه باز^(۲) در انگلستان فراهم گردید. دانشگاه باز انگلستان در سال ۱۹۷۱ با پذیرش دانشجو کار خود را رسماً آغاز کرد. اولین رئیس این دانشگاه در مراسم

افتتاحیه معنی باز بودن را این‌گونه تعریف کرد: باز از نظر مردمی، باز از نظر مکانی، باز از نظر روشها و در نهایت باز از نظر ابراز عقیده.

ایجاد تحصیلات عالی برای افراد بزرگسال توسط دانشگاه باز به واسطه استفاده از تکنولوژی میسر شد و منجر به ایجاد یک ساختار نظام‌مند شده است که با ساختار دانشگاه‌های رسمی و سنتی متفاوت است. این نظام، نمونه‌ای عالی از تغییرات ساختاری در یک مجموعه است که برای کاربرد اصول تکنولوژی به صورت گسترده برای آموزش مورد نیاز است.

کتاب حاضر با الهام از کتاب «دستنامه آموزش از راه دور با تأکید بر علم کتابداری در هند»^(۱) به بحث آموزش از راه دور و همچنین به‌طور خاص به آموزش رشته کتابداری از راه دور پرداخته است. در ابتدا مفاهیم کلی این نوع آموزش و تعاریف آن اشاره شده است و سپس اصولی که برای این نوع آموزش بایستی در نظر گرفته شود بیان گردیده است. خواننده می‌تواند با خواندن کتاب تصویری کلی و حتی در مورد جزئیات آموزش از راه دور در ذهن داشته باشد. همچنین در زمینه آموزش از راه دور در ایران و دانشگاه پیام نور ایران در این کتاب مطالبی ذکر شده است.

از آقای فریدون پارسانیارق که با سعه صدر پایان‌نامه کارشناسی ارشد خود با عنوان «بررسی سیر تحول تاریخی نظام آموزش عالی از راه دور در ایران» را در اختیار بنده قرار دادند و مطالبی از آن استخراج گردید کمال تشکر را دارم

سعیده ولی‌زاده